

A közzététel időpontja: 2021. július 16.
Az alkalmazás kezdő dátuma: 2022. január 1.

NÉMET NÉPISMERET

RÉSZLETES VIZSGAKÖVETELMÉNY

A) KOMPETENCIÁK

A középszint és emelt szint kompetenciái azonosak, eltérés csupán a témák megközelítésének konkrét, illetve elvont módjában van.

- A múlt és jelen kérdéseire kapcsolódó mérlegelő szemléletmód alkalmazása.
- A hazai németiség történelmének és jelenének feldolgozása, önálló véleményalkotás.
- A német nemzetiségre vonatkozó írott, képi vagy elektronikus források felhasználása.
- A magyarországi német nemzetiségi média szerepéről vélemény alkotása.
- A kapott forrásrészletek, napi sajtóból vett publicisztika, képi és hangzó történeti források és elektronikus ismerethordozók, valamint a személyes tapasztalatok alapján nemzetiségpolitikai problémák megfogalmazása, a múlt és jelen között párhuzam megvonása.
- A múzeumok, néprajzi gyűjteményekből információk gyűjtése, ezek segítségével a német nemzetiség hétköznapijainak és ünnepeinek ismerete.
- A tárgyi és szellemi néprajzi hagyaték felhasználásával a nemzetiség életének szemléletes bemutatása.
- A német nemzetiség települési területén a földrajzi adottságok, az életviszonyok és gazdasági kapcsolatok közötti összefüggések felismerése és értelmezése.
- A településen belüli és térségi közösségek közötti kapcsolat ismerete és bemutatása.
- Térképek, történeti, települési, gazdaságföldrajzi és demográfiai adatok kikeresésével, válogatásával és azok felhasználásával, egy, a német nemzetiségre különösen jellemző (pl. települési szokások) jelenség sokoldalú bemutatása.
- Szociológiai felmérések, publicisztikai részletek válogatásával és felhasználásával az identitásvállalás magatartásformáinak, a nemzetiségi egyén és közössége kapcsolatainak bemutatása és értelmezése.
- Egy választott nyelvi változat, beszélt nyelvjárás és a köznyelv kapcsolatának bemutatása, az eltérések felismerése konkrét szöveg példáján.
- Irodalmi szövegben előforduló nyelvjárási jelenség felismerése, a nyelvi megoldás értelmezése. Egy jellegzetes épület funkcionális elemeinek bemutatása, értelmező ismertetése.
- Párhuzamok vonása az ugyanazon településen élő közösségek hasonló funkciójú épületei között, a hasonlóságok és eltérések leíró bemutatása.
- A magyarországi német nemzetiség irodalma, zene-, ének- és tánckultúrája néhány jellegzetességének összefoglalása és néhány helyben élő jellegzetesség bemutatása vagy leírása.

- A nemzetiségpolitikai intézmények, jogok ismerete, gyakorlati kérdéseinek magyarázó bemutatása.
- A magyar-német együttélés társadalom- és kultúraformáló hatásainak ismerete, bemutatása.
- Egy választott helyi német nemzetiségi önkormányzat bemutatása, egy egyesület tevékenységének felvázolása egyéni tapasztalatok és konkrét dokumentumok alapján.
- Önálló projektek tervezése és kivitelezése.

B) TÉMAKÖRÖK

Az emelt szintű vizsga tartalmi követelményeibe beletartoznak a középszintű vizsga tartalmi követelményei.

Emelt szint és középszint

Az emelt és a középszinten a vizsgakövetelmények ismeretanyaga lényegében nem különbözik. Középszinten kisebb elméleti háttérrel a személyes tapasztalatok, megszereshető ismeretek felhasználása, míg emelt szinten az átfogóbb összefüggéslátás, az információk, tapasztalatok elvontabb, általánosabb, összetettebb kifejezése a cél. Ezt a vizsgázónak írásban és szóban egyaránt tanúsítania kell.

1. Történeti ismeretek

TÉMAK	VIZSGASZINTEK	
	Középszint	Emelt szint
1.1 Eredet, közösséggé válás, korai kapcsolatok	Ismerje a hazai németiség magyarországi megjelenésének történeti szakaszait és emlékeit. Magyarázza a közösséggé válást elősegítő tényezőket. Tudjon válogatni a különböző források között. Értelmezze az írott források, térképek fontosabb üzeneteit.	Vázolja fel a nemzetiségi közösségi tudat kialakulásának folyamatát.
1.2 Együttélés, életmód, értékrendszer	Ismerje a német közösségeket összetartó, együttélési formákat. Mutassa be a rendelkezésére álló forrásanyag alapján a közösség életmódját, értékrendszerét.	Értelmezze történetiségében a bekövetkezett változásokat.
1.3 Sorsfordulók a nemzetiség történetében napjainkig	Jelen és múlt eseményeinek, ezek összefüggéseinek bemutatása forrásanyag és emberi sorsok alapján.	Vesse a forrásokat kritikai elemzés alá, vonjon le következtetéseket.

TÉMAK	VIZSGASZINTEK	
	Középszint	Emelt szint
1.4 Életképek a hazai németek történetéből	Értelmezze saját családtörténetében az életmód változásának okait. Tárja fel a változások legfőbb mozgatóit.	Fogalmazzon meg általános érvényű következtetéseket a közösségi sajátosságokra vonatkozóan a helyben rendelkezésre álló források alapján.

2. Néprajzi ismeretek

TÉMAK	VIZSGASZINTEK	
	Középszint	Emelt szint
2.1 A német nemzetiség tárgyi kultúrája, hagyatéka és települési szokásai	A német anyanyelvű lakosság települési szokásainak, a települések szerkezetének ismerete, az ismeretek alkalmazása. Nevezze meg a rokoni kapcsolatokat, térjen ki a rokoni összetartás fontosságára régen és ma, fogalmazza meg a különbségek okait. Ismerje a parasztudvar beosztását, az egyes épületek rendeltetéseit. Ismerje a használati és munkaeszközöket, azok működését, hasonlítsa össze a ma használatos eszközökkel. Ismerjen tipikus kézműves mesterségeket, azok települések szerinti elhelyezkedését, kialakulásuk okait. Térjen ki a generációk együttélésének problematikájára, elemezze azt, és vetítse ki a mára. Mutassa be néhány kézműipari termék jellemzőit, térjen ki a mesterségek mai helyzetére. Tudjon projekttervet készíteni adott témában.	Elemesse a földrajzi adottság, az életkörülmények és a gazdasági körülmények összefüggéseit a magyarországi németek történelmében.
2.2 A német nemzetiség szokásrendszere	Ismerje a naptári év szokásait, tudjon róluk összefüggően beszélni, ismerje kialakulásuk okait, a szokások hatásait a közösségi életre és szerepüket ma. Ismerje a családi élet szokásait és az emberi élet	Elemesse a magyarországi német hagyományok kialakulásának okait, bibliai és társadalmi hátterüket.

TÉMÁK	VIZSGASZINTEK	
	Középszint	Emelt szint
	sorsfordulóihoz kapcsolódó szokásokat, tudjon róluk összefüggően beszélni. Ismerjen különböző népi gyógy módokat, azokhoz fűződő babonákat, helyezze el őket a mában, értékelje őket és térjen ki újraélesztésük lehetőségeire. Elemezze a szokások hiedelemtartalmát, értékelje azokat, és vonatkoztasson a mára. Ismerje a szokások megszűnésének okait, illetve újraélesztésük lehetőségeit. Tudjon projekttervet készíteni a szokások gyűjtésére, dokumentálására és bemutatására.	
2.3 A német nemzetiség népviselete	Ismerje a gyermek, női és férfi népviselet főbb jellemzőit általánosságban a népcsoportra vonatkozóan (színek, anyagok, formák). Tudjon megnevezni ruhadarabokat, ismerjen anyagokat és motívumokat. Tudjon projekttervet készíteni a még meglévő ruhadarabok, illetve anyagok gyűjtésére, leírására és a gyűjtött anyag bemutatására. Tudja bemutatni a különbségeket a hétköznapi és ünnepi viselet között.	Értékelje a viselet jelentőségét a társadalom egésze és a népcsoport szemszögéből. Térjen ki a mai helyzetre, és mutassa be a változás folyamatát valamint okait.
2.4 A német nemzetiség étkezési szokásai	Ismerje általánosságban a németiség főzési és étkezési kultúráját, annak főbb jellemzőit és a felhasznált nyersanyagokat. Ismerje a németiség mai főzési és étkezési szokásait, tudja néhány étel elkészítésének módját. Ismerje a hétköznapi konyha régi és mai jellemzőit. Ismerje az ünnepek speciális szokásait, értékelje azokat, és hasonlítsa össze a mai szokásokkal.	Hasonlítsa össze a német nemzetiség étkezési szokásait más nemzetiségekével, illetve a többségi nemzetével.

TÉMÁK	VIZSGASZINTEK	
	Középszint	Emelt szint
2.5 A német nemzetiség médiája	Ismerje a magyarországi németek írott és elektronikus médiumait, azok tevékenységi körét. Tudjon véleményt nyilvánítani és elemző észrevételeket megfogalmazni a médiumok által tolmácsolt tartalmakkal kapcsolatban.	Formáljon véleményt a német nemzetiségi média lehetőségeiről a magyarországi média más példáival összehasonlítva.

3. Földrajzi ismeretek

TÉMÁK	VIZSGASZINTEK	
	Középszint	Emelt szint
3.1 A magyarországi németek települései	Ismerje a fontosabb településterületeket. Mutassa be és értékelje azok földrajzi adottságait.	
3.2 A földrajzi adottságok és az életmód összefüggései	Fedezze fel az összefüggéseket egy adott kistérség és az ott lakók életmódja között, és részletesen mutassa be azt a németek példáján.	Értelmezze a kistelepülések fejlődési lehetőségeit a magyarországi németek szempontjából.
3.3 A hazai németek gazdasági kapcsolatai	Tárja fel és magyarázza a német nemzetiség gazdasági kapcsolatait az anyaországgal.	Vonjon le következtetéseket egy rövid történeti időszak példáján a felgyorsult gazdasági fejlődés hatásaira vonatkozóan.
3.4 A megmaradt hazai német települések jelene és jövője a földrajzi meghatározottságok szemszögéből	Elemezze egy németek lakta település fejlődési kilátásait megadott szempontok és forrásanyag alapján.	Mutassa be ok-okozati összefüggéseiben a magyarországi németek hagyományos, lokalizált és a mai globalizációs világát.

4. Társadalmi ismeretek

TÉMÁK	VIZSGASZINTEK	
	Középszint	Emelt szint
4.1 A német nemzetiség közösségi kapcsolatai	Tárja fel és értelmezze azokat az ismérveket, amelyek meghatározzák a német nemzetiséghez tartozók alapvető és nagyobb közösségi kapcsolatait.	Az identitás fogalmának értelmezése szakirodalmi kutatás alapján.
4.2 A közösségi összetartozás tudatának jellemző megnyilvánulási formái	Elemezze a közösségi kapcsolatokat. Tárja fel és értelmezze a német nemzetiséget erősítő kisközösségi szerveződések funkcióit, jellemzőit.	Tárja fel és értelmezze a német nemzetiséget erősítő országos szerveződések funkcióit, jellemzőit.
4.3 A német nemzetiségi egyén helye és a többes közösségi kötődések hatásai	Mutassa be és értékelje az identitásvállalás jellemző egyéni és csoportos magatartásformáit egy alapvetően többes közösségi kötődésekre épülő társadalmi környezetben.	Mutassa be nagy vonalakban a hazai nemzetiségek és speciálisan a németek identitásvállalását.
4.4 A német nemzetiség oktatási rendszere	Ismerje a hazai németség mai és múltbéli nevelési és oktatási rendszerét.	Értékelje a nemzetiségi törvények tükrében a németség lehetőségeit az oktatás terén.

5. A német nemzetiség nyelvével kapcsolatos ismeretek

TÉMÁK	VIZSGASZINTEK	
	Középszint	Emelt szint
5.1 A hazai németség nyelvi fejlődésére ható tényezők	Ismerje fel azokat a tényezőket, amelyek alakították a német nemzetiség nyelvét és a használt nyelvi változatokat.	Ismerje a német nyelvterület nyelvi változatait és azok magyarországi megfelelőit.
5.2 A köznyelv és a nyelvi változatok szerepe	Vázolja fel az eltéréseket a nyelvjárás és a köznyelv, illetve irodalmi köznyelv között.	Formáljon érvekkel alátámasztott véleményt a nyelvjárások jövőjéről.
5.3 A nemzetiség nyelvének megjelenése a magyarországi német irodalomban	Ismerjen olyan irodalmi műalkotásokat, amelyek központi témája a nyelvhasználat, tudja elemezni, értelmezni őket.	Tudjon a nyelvhasználattal kapcsolatos, egymástól eltérő szemléletű irodalmi műalkotásokat összehasonlítva értelmezni.

6. A német nemzetiség épített környezetének ismerete

TÉMÁK	VIZSGASZINTEK	
	Középszint	Emelt szint
6.1 Az épített környezet formai és funkcionális sajátos vonásai	Tudjon vázlatot készíteni egy település alaprajzáról, ismerjen néhány régi utcanevet és azok kialakulásának okait. Ismerje a település legfontosabb épületeit, azok elhelyezkedését, illetve rendeltetéseit. Készítsen alaprajzot egy jellemző lakóhárról, ismerje a helyiségek funkcióját. Ismerje a helyiségek berendezését, emeljen ki néhány nagyon jellemző berendezési elvet, szokást. Szemléltesse a hazai német nemzetiség építészetének formai jegyeit. Értelmezze az épületek funkcionális jegyeit, eszközeit és kapcsolatait. Ismertesse a parasztudvar egyes épületei rendeltetésének változásait, vonatkoztasson a második világháború előtti és a mai időre.	Elemesse a magyarországi németek építészeti kultúrájának változását az 1945 utáni időszakról kezdődően.
6.2 A német nemzetiségi építészeti örökség védelme	Ismerjen német tájházakat és kiállításokat. Mutassa be azok értékmentő szerepét.	Ismertesse az építészeti örökség azon elemeit, amelyek átmenthetők modern világunkra. Érveljen véleménye mellett.

7. A német nemzetiség zene-, ének- és táncművészetének ismerete

TÉMÁK	VIZSGASZINTEK	
	Középszint	Emelt szint
7.1 A hazai németek szokásai: a zene-, ének- és táncművészet kapcsolata	Vázolja fel az ének, a hangszeres zene és a tánc szerepét a hétköznapi és ünnepi szokásrendszerben.	Mutassa be a népi és népies zene közötti különbséget.

7.2 A hagyományörzés és a jelen követelményei a hazai németek zenekultúrájában	Tervezzen énekes, zenés, táncos műsorajánló programot, amelyben a hagyományörzés központi helyet foglal el.	Értékeljen német nemzetiségi rendezvényeket a hagyományörzés szempontjából.

8. Nemzetiségi jogi, társadalmi ismeretek

TÉMAK	VIZSGASZINTEK	
	Középszint	Emelt szint
8.1 A nemzetiségpolitika jogszabályi keretei	Ismerje a nemzetiségek jogait tartalmazó törvények főbb rendelkezéseit. Az alapvető jogok biztosának, illetve a Magyarországon élő Nemzetiségek Jogainak Védelmét Ellátó Biztoshelyettesének szerepe.	Ismertesse és elemezze a nemzetiséget (nemzetiséget) érintő törvénykezés alakulását és hatását az elmúlt ötven évben.
8.2 A nemzetiségi önkormányzatiság alapjai és gyakorlata	Mutassa be néhány példán keresztül egy település német nemzetiségi önkormányzatának működését. Mutassa be a nemzetiségi önkormányzat működését területi és országos szinten.	Mutassa be az önkormányzatiság alakulását történetiségében.
8.3 A német nemzetiségi önkormányzatok, egyesületek szerepe az önazonosság fenntartásában	Ismertessen olyan helyi vagy egyesületi programokat, amelyek az önazonosság fenntartását segítik.	Fogalmazzon meg javaslatokat a regionális vagy az országos politika számára a nemzetiségi identitás megőrzésének támogatására.

C) VIZSGALEÍRÁS

A vizsga részei

Középszint		Emelt szint	
Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga
projekt	15 perc	180 perc	20 perc
80 pont	70 pont	100 pont	50 pont

A vizsgán használható segédeszközök

	Középszint		Emelt szint	
	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga
A vizsgázó biztosítja	NINCS	NINCS	Egynyelvű szótár	NINCS
A vizsgaszervező intézmény biztosítja	NINCS	A feladatokkal összefüggő segédeszköz (képi, nyomtatott, illetve elektronikus ismerethordozó)	NINCS	A feladatokkal összefüggő segédeszköz (képi, nyomtatott, illetve elektronikus ismerethordozó)

Közzé kell tenni

	Középszint		Emelt szint	
	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga
Anyag	NINCS	tételcímek	NINCS	tételcímek
Határidő	május-júniusi vizsgaidőszak kezdete előtt legalább hatvan nappal	május-júniusi vizsgaidőszak kezdete előtt legalább hatvan nappal	NINCS	május-júniusi vizsgaidőszak kezdete előtt legalább hatvan nappal
Felelős	A vizsgaanyagok elkészítéséért felelős intézmény			

KÖZÉPSZINTŰ VIZSGA

Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga	
(projekt)	15 perc	
Egy téma önálló, évközi feldolgozása	A projektmunka megvédése	Egy tétel kifejtése
80 pont	20 pont	50 pont
	70 pont	

Írásbeli vizsga

Egy projekt készítése váltja ki az írásbeli vizsgát.

A projekt témája a részletes követelményekben szereplő nyolc témakör bármelyikéből választható, melyet a vizsgázó a szóbeli vizsgán véd meg.

A projektmunkával szemben támasztott követelmények

Legfeljebb 20 oldal terjedelmű, amelyből szemléltetések nélkül a szöveg hossza Times New Roman 12-es betűmérettel, másfeles sortávolsággal, 2,5 cm-es margóval minimum 5 oldal. A projektleírásnak tartalmaznia kell a munka fázisait: a téma kiválasztása indoklását, hipotézisek, illetve célkitűzések megfogalmazását, bibliográfiát, szakirodalmi vonatkozásokat, a gyűjtőmunka leírását, a téma tartalmi részének kidolgozását, következtetéseket, személyes élményeket.

A projektmunka a téma kiválasztásától a végső forma létrehozásáig önálló munka. A vizsgázó a projektmunka elkészítése során konzulens segítségét kérheti. Ha a vizsgázó már nem rendelkezik tanulói jogviszonnyal, és konzulens segítségét kéri, akkor saját maga gondoskodik konzulensről. A tanulói jogviszonyban lévő vizsgázó konzulense lehet a szaktanára is. A vizsgázó legkésőbb az írásbeli vizsgaidőszak kezdetéig leadja a kész projektmunkát.

A vizsgázó a projektmunka bemutatásához szemléltető anyagot vagy rövid, tézisszerű összefoglalást készít, amit a szóbeli vizsgán használ fel, a projekt megvédésekor.

A projektmunka értékelése

A projektmunkára összesen 80 pont adható. A teljesítmény értékelése a következő általános értékelési kritériumokat tartalmazó központi javítási-értékelési útmutató alkalmazásával történik.

I. Tartalom

<i>a)</i> komplexitás, a téma többoldalú megközelítése	30 pont
<i>b)</i> a téma újszerű megközelítése	10 pont
<i>c)</i> bibliográfia és a téma szakirodalmi vonatkozásainak megjelenítése	5 pont

II. A projektkészítés folyamata

<i>a)</i> a projekt fázisainak megjelenítése	5 pont
<i>b)</i> az egyéni kutatómunka megjelenítése	15 pont

III. Forma

<i>a)</i> nyelvi megformáltság	8 pont
<i>b)</i> szerkezet, végső megjelenítés minősége	7 pont

Amennyiben a létrehozott szöveg jelentősen rövidebb a minimális szövegmenyiségnél (kevesebb mint 4 oldal), a projektmunka értékelhetetlen.

Szóbeli vizsga

A szóbeli tételsor tartalmi és formai jellemzői

A vizsgázó 5 percen bemutatja projektmunkáját. Ehhez előre elkészített szemléltető anyagot vagy rövid, tézisszerű összefoglalást hoz magával. Ezután 10 perc áll rendelkezésére, hogy kifejtse a tételét.

A tételsor négy kötelező témakörből összeállított 20 tételből áll. A négy témakör: Történeti ismeretek, Nemzetiségi jogi, társadalmi ismeretek, Néprajzi ismeretek, Német nemzetiség nyelvvel kapcsolatos ismeretek. A tételeknek összességükben le kell fedniük mind a négy témakört. A tételek mindegyike tartalmazzon egy, a tétel témájához kapcsolódó forrást is, amelynek elemzése szintén a felelet része.

A szóbeli vizsgarész értékelése

A szóbeli vizsgateljesítmény maximális pontértéke 70 pont. Ezen belül a projekt bemutatására 20 pont, a tétel kifejtésére 50 pont adható. A vizsgateljesítmény értékelése a következő általános értékelési kritériumokat tartalmazó központi értékelési útmutató alkalmazásával történik.

A projekt bemutatása összesen 20 pont

– a projektmunka lényegre törő összefoglalása	7 pont
– prezentációs technika, előadásmód	5 pont
– nyelvi megformáltság	5 pont
– szemléltetés	3 pont

A szóbeli tétel értékelése összesen 50 pont

– tartalom	25 pont
– a forrás elemzése	10 pont
– nyelvi megformáltság	10 pont
– szerkezeti felépítés, a felelet felépítése	5 pont

EMELT SZINTŰ VIZSGA

Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga	
180 perc	20 perc	
Esszé	Tétel kifejtése	
100 pont	25 pont	25 pont
	50 pont	

Írásbeli vizsga

Az írásbeli feladat tartalmi és formai jellemzői

Emelt szinten az írásbeli vizsgarészben a vizsgázónak központi feladatok alapján (három megadott címből választva) egy 600-700 szavas esszét kell megírnia.

Az írásbeli vizsga a részletes vizsgakövetelményekre épül. Az írásbeli vizsgarész nyolc témakörből (ld. Részletes követelmények) tartalmaz forrásokra épülő feladatot, amelyekkel kapcsolatban a vizsgázó összefüggően kifejti az adott témát egyéni véleményével alátámasztva, és a feladatban megadott forrásokra reagálva.

Az írásbeli feladatlapon értékelése

A dolgozat egészére maximálisan 100 pont adható. A pontozási útmutatót az írásbeli vizsgarész feladatainak központi javítási-értékelési útmutatója tartalmazza.

Szóbeli vizsga

A szóbeli tételsor tartalmi és formai jellemzői

A szóbeli vizsgára 10 központilag meghatározott tétel készül. Minden tétel két altételből áll. Az A) altételt a vizsgázó a Történeti ismeretek és Nemzetiségi jogi, társadalmi ismeretek témaköréből, a B) altételt a Néprajzi ismeretek és a Német nemzetiség nyelvvel kapcsolatos ismeretek témaköréből húzza. Az egyes tételsorokon belül a témakörök aránya nem 50-50%, egy-egy témakör nagyobb hangsúlyt kaphat. A vizsgázónak kétszer tíz perc áll rendelkezésére, hogy a kihúzott két altételben meghatározott témákat kifejtse.

A szóbeli vizsgarész értékelése

A szóbeli vizsgateljesítmény maximális pontértéke 50 pont. A két altételre 25-25 pont adható.

A vizsgateljesítmény értékelése a következő általános értékelési kritériumokat tartalmazó központi értékelési útmutató alkalmazásával történik.

A) altétel

– tartalom	15 pont
– szerkezeti felépítés, a felelet felépítése	5 pont
– nyelvi megformáltság	5 pont

B) altétel

– tartalom	15 pont

– szerkezeti felépítés, a felelet felépítése	5 pont
– nyelvi megformáltság	5 pont

ABITURPRÜFUNG IM FACH VOLKSKUNDE

I. DETAILLIERTE ANFORDERUNGEN

A) KOMPETENZEN

Die Kompetenzen in der Oberstufe und Mittelstufe sind gleich, die Behandlung der Themen ist jedoch in der Mittelstufe konkret, in der Oberstufe abstrakt.

- Abwägende Sichtweise die Fragen der Vergangenheit und Zukunft betreffend.
- Aufarbeitung der Geschichte und Gegenwart der Ungarndeutschen, Bildung einer selbstständigen Meinung.
- Anwendung geschriebener, bildlicher oder elektronischer Quellen, die sich auf die Geschichte der deutschen Volksgruppe beziehen.
- Bildung einer selbstständigen Meinung über die Rolle der ungarndeutschen Medien.
- Formulierung von nationalitätenpolitischen Problemen anhand der erhaltenen Quellenauszüge sowie anhand von Zeitungsartikeln aus der Tagespresse, Bild- und Tonquellen bzw. anhand persönlicher Erfahrungen. Eine Parallele zwischen der Gegenwart und der Vergangenheit ziehen.
- In Museen oder volkskundlichen Ausstellungen Informationen sammeln, mit deren Hilfe die Wochen - und Festtage der deutschen Nationalität kennenlernen.
- Schilderung des Lebens der Nationalität anhand des geistigen und materiellen Nachlasses.
- Die Zusammenhänge zwischen den geographischen Gegebenheiten, Lebensumständen und Wirtschaftsverhältnissen auf dem Siedlungsgebiet der deutschen Volksgruppe erkennen und interpretieren.
- Kenntnis und Darstellung der Beziehungen innerhalb einer Gemeinde und - Darstellung einer, für die deutsche Nationalität typischen Erscheinung (z.B. Siedlungsformen) mit Hilfe von Landkarten und historischen, wirtschaftsgeographischen sowie demographischen Angaben.
- Mit Hilfe von soziologischen Ermessungen und publizistischen Auszügen die Erscheinungsformen der Identität sowie die Beziehungen der Einzelperson zur Gemeinschaft darstellen und interpretieren.
- Die Beziehung zwischen einer gewählten Sprachvariante, einer gesprochenen Mundart und der Standardsprache erkennen und darstellen.
- Eine Dialekterscheinung in einem literarischen Text erkennen und ihre sprachliche Lösung deuten.
- Die funktionalen Elemente eines typischen Gebäudes darstellen und interpretieren.
- Parallelen ziehen zwischen Gebäuden ähnlicher Funktion, die innerhalb einer Gemeinde verschiedenen Gemeinschaften gehören, die Gleichheiten und Unterschiede beschreibend darstellen.

- Einige Charakteristika der Literatur, Musik-, Gesang- und Tanzkultur der deutschen Volksgruppe zusammenfassen, einige örtliche Spezifika darstellen oder beschreiben.
- Die nationalitätenpolitischen Institutionen und Rechte kennen, den funktionierenden Mechanismus darstellen und erklären.
- Kenntnis und Darstellung der Wirkung des ungarisch-deutschen Zusammenlebens auf die Gesellschaft und Kultur.
- Die Tätigkeit einer gewählten lokalen Nationalitätenselbstverwaltung oder eines Vereins anhand von eigenen Erfahrungen und entsprechenden Dokumenten skizzieren und darstellen.

B) INHALTLICHE ANFORDERUNGEN

Die inhaltlichen Anforderungen der Abiturprüfung Oberstufe beinhalten die inhaltlichen Anforderungen der Abiturprüfung Mittelstufe.

OBERSTUFE UND MITTELSTUFE

In der Ober- und Mittelstufe unterscheiden sich in den Prüfungsanforderungen die Kenntnisse im Wesentlichen nicht. In der Mittelstufe ist das Ziel die Anwendung von Kenntnissen, die sich die Kandidaten weniger durch theoretischen Hintergrund als durch persönliche Erfahrungen angeeignet haben, in der Oberstufe muss das Erkennen von Zusammenhängen sowie eine abstrakte, allgemeine, differenzierte Darstellung von Informationen und Erfahrungen unter Beweis gestellt werden. Davon muss der Kandidat sowohl schriftlich als auch mündlich Zeugnis ablegen.

1. Historische Kenntnisse

Themen	Prüfungsstufen	
	Mittelstufe	Oberstufe
1.1 Herkunft, Entwicklung zur Gemeinschaft, frühe Beziehungen	Die historischen Etappen und Denkmäler des Erscheinens des ungarländischen Deutschtums kennen. Die Faktoren einer Gemeinschaftsbildung erklären. Von den verschiedenen Quellen wählen können. Die wichtigsten Botschaften der schriftlichen Quellen und Landkarten deuten.	Die Faktoren des Entstehens eines Gemeinschaftsbewusstseins zeigen.
1.2 Zusammenleben, Lebensweise, Wertordnung	Die Formen des Zusammenlebens, die die deutschsprachigen Gemeinschaften zusammenhalten, kennen.	Die eingetretenen Änderungen in ihrem historischen Prozess betrachten.

Themen	Prüfungsstufen	
	Mittelstufe	Oberstufe
	Die Lebensweise, Wertordnung der Gemeinschaft anhand der dem Kandidaten zur Verfügung stehenden Quellen darstellen.	
1.3 Wendepunkte in der Geschichte der Nationalität bis heute	Ereignisse der Vergangenheit und Gegenwart, deren Zusammenhänge darstellen anhand von Quellen und menschlichen Schicksalen.	Kritische Analyse von Quellen, Schlüsse ziehen.
1.4 Bilder aus der Geschichte der Ungarndeutschen	Anhand der Familiengeschichte die Ursachen für die Veränderungen in der Lebensweise darstellen. Die Beweggründe der Änderungen erläutern.	Allgemeine Schlüsse anhand der Quellen auf die Gemeinschaftseigentümlichkeiten bezogen ziehen anhand von Quellen.

2. Volkskundliche Kenntnisse

Themen	Prüfungsstufen	
	Mittelstufe	Oberstufe
2.1 Gegenständliche Kultur, Nachlass und Siedlungsangewohnheiten der deutschen Nationalität	Die Siedlungsgewohnheiten und die Siedlungsstruktur der deutschen Volksgruppe kennen und anwenden. Die Verwandtschaftsbezeichnungen benennen, über die Wichtigkeit des Zusammenhaltes in der Verwandtschaft früher und heute sprechen können bzw. die Unterschiede begründen. Die Einteilung des Bauernhofes und die Funktion der einzelnen Gebäuden kennen. Gebrauchsgegenstände und Werkzeuge sowie deren Verwendung kennen, sie mit heute gebrauchten Gegenständen und Werkzeugen vergleichen. Typische Handwerke, deren regionale Verbreitung und die Gründe der Herausbildung kennen. Die Problematik des Zusammenlebens mehrerer Generationen darstellen, interpretieren und auf unsere	Die Zusammenhänge zwischen den geographischen Gegebenheiten, den Lebensumständen und wirtschaftlichen Verhältnissen in der Geschichte der Ungarndeutschen analysieren.

Themen	Prüfungsstufen	
	Mittelstufe	Oberstufe
	Zeit Bezug nehmen. Die Charakteristika einiger Handwerksprodukte, den heutigen Stellenwert dieser Berufe darstellen Ein Projekt planen können.	
2.2 Bräuche der deutschen Nationalität	Die Bräuche des Kalenderjahres kennen, über sie zusammenhängend sprechen, die Gründe der Herausbildung und die Wirkung der Bräuche auf das Gemeinschaftsleben früher und heute kennen. Die Bräuche des Familienlebens und der Wendepunkte im menschlichen Leben kennen, über sie zusammenhängend sprechen können. Verschiedene Heilmittel kennen, die an sie knüpfenden abergläubischen Bräuche benennen, ihren Stellenwert im heutigen Leben angeben und eine mögliche Neubelebung dieser alten Mittel finden. Die abergläubischen Motive der Bräuche interpretieren, sie bewerten und Bezug auf Heute nehmen. Das Verschwinden der Bräuche begründen und Möglichkeiten einer Neubelebung finden. Anhand der Bräuche ein Projekt entwerfen, das das Sammeln, Aufzeichnen und Darstellen der Bräuche beinhaltet.	Die Gründe, biblische und gesellschaftliche Hintergründe der Entstehung der Bräuche der Ungarndeutschen deuten.
2.3 Tracht der deutschen Volksgruppe	Die wichtigsten Charakterzüge der Kinder-, Frauen- und Männertracht im Allgemeinen kennen (Farben, Formen, Stoffe). Kleidungsstücke benennen, über Stoffe, Farben und Motive sprechen. Ein Projekt entwerfen, das sich auf das Sammeln, Beschreiben und Ausstellen von heute noch vorhandenen Trachten bzw. Stoffen bezieht.	Die Bedeutung der Volkstracht aus dem Gesichtspunkt der Gesellschaft und der Nationalität bewerten. Die heutige Situation kennen und den Prozess sowie die Gründe der Veränderung darstellen.

Themen	Prüfungsstufen	
	Mittelstufe	Oberstufe
	Die Unterschiede in der Werktags- und Sonntagstracht zeigen.	
2.4 Essgewohnheiten der Nationalität	Die frühere Koch- und Esskultur der Ungarndeutschen, deren wichtigste Charakteristika und die verwendeten Rohstoffe im Allgemeinen kennen. Die heutige Koch- und Esskultur der Ungarndeutschen kennen, die Zubereitung einiger Speisen erklären können. Die Charakteristika der Werktagküche früher und heute darstellen. Die speziellen Gewohnheiten an Festtagen kennen, sie bewerten und mit den heutigen vergleichen.	Die Essgewohnheiten der deutschen Volksgruppe mit denen anderer Nationalitäten bzw. der Mehrheitsnation vergleichen.
2.5 Medien der deutschen Nationalität	Die Medien der Ungarndeutschen und ihren Wirkungsbereich kennen. Meinung und interpretierende Bemerkungen über die Themen und deren Darstellung durch die Medien formulieren.	Eine Meinung formulieren über die Möglichkeiten der ungarndeutschen Medien verglichen mit Beispielen aus den ungarischen Medien.

3. Geographische Kenntnisse

Themen	Prüfungsstufen	
	Mittelstufe	Oberstufe
3.1 Siedlungen der Ungarndeutschen	Die wichtigsten Siedlungen kennen. Die geographischen Gegebenheiten dieser Siedlungen aufzeigen und bewerten.	
3.2 Zusammenhang zwischen den geographischen Gegebenheiten und der Lebensweise	Die Zusammenhänge zwischen einer gegebenen Region und der Lebensweise der dort Lebenden entdecken und am Beispiel der Deutschen detailliert darstellen.	Die Entwicklungsmöglichkeiten der ungarndeutschen Siedlungen deuten.

Themen	Prüfungsstufen	
	Mittelstufe	Oberstufe
3.3 Wirtschaftsbeziehungen der Ungarndeutschen	Die Wirtschaftsbeziehungen der Ungarndeutschen zum Mutterland erkunden und erklären.	Anhand einer kurzen geschichtlichen Periode über die Wirkung der wirtschaftlichen Entwicklung Schlüsse ziehen.
3.4 Die Gegenwart und Zukunft der erhalten gebliebenen ungarndeutschen Ortschaften vom Gesichtspunkt der geographischen Bestimmungen	Die Entwicklungschancen einer ungarndeutschen Gemeinde anhand gegebener Gesichtspunkte und Quellen interpretieren.	Kausale Zusammenhänge zwischen der traditionellen, lokalen und der heutigen globalisierten Welt der Ungarndeutschen herstellen.

4. Gesellschaftliche Kenntnisse

Themen	Prüfungsthemen	
	Mittelstufe	Oberstufe
4.1 Gemeinschaftsbeziehungen der Ungarndeutschen	Jene Charakterzüge aufdecken und erklären, die die grundlegenden und größeren Gemeinschaftsbeziehungen der Ungarndeutschen bestimmen	Deutung des Identitätsbegriffs anhand von Fachliteratur.
4.2 Typische Erscheinungsformen des Gemeinschaftsbewusstseins	Die Gemeinschaftsbeziehungen analysieren Die Funktionen und Charakteristika der kleingemeinschaftlichen Organisationen/Organisierungen, die das Ungarndeutschtum stärken, aufdecken und interpretieren.	Die Funktion und Charakteristika der landesweiten Organisationen aufdecken und interpretieren.
4.3 Stellung der Einzelperson und Wirkung der mehrfachen Identität	Die grundlegenden Formen des Identitätsbekenntnisses in einer solchen Gesellschaft darstellen und analysieren, die auf mehrfache Bindungen aufbaut.	Identitätsbekenntnis der Nationalitäten in Ungarn, speziell die der Ungarndeutschen in groben Zügen darstellen.

Themen	Prüfungsthemen	
	Mittelstufe	Oberstufe
4.4 Das ungarndeutsche Schulwesen	Das ungarndeutsche Schulwesen früher und heute kennen.	Die Möglichkeiten der deutschen Nationalität auf dem Gebiet des Unterrichts im Spiegel der Gesetze kennen.

5. Kenntnisse über die Sprache der Ungarndeutschen

Themen	Prüfungsstufen	
	Mittelstufe	Oberstufe
5.1 Faktoren, die auf die sprachliche Entwicklung der Ungarndeutschen eingewirkt haben	Jene Faktoren erkennen, die auf die Sprache und die gebrauchten Sprachvarietäten der Ungarndeutschen eingewirkt haben	Die Sprachvarietäten auf deutschem Sprachgebiet kennen und deren ungarländische Entsprechungen.
5.2 Rolle der Standardsprache und der Sprachvarietäten	Auf die Unterschiede der Mundart und Standardsprache, sowie Hochsprache hinweisen.	Begründete Meinung zur Zukunft der Mundarten formulieren.
5.3 Erscheinen der Mundart in der ungarndeutschen Literatur	Literarische Werke kennen, deren zentrales Problem der Sprachgebrauch ist, diese interpretieren und deuten.	Literarische Werke im Thema Sprachgebrauch mit unterschiedlicher Sichtweise vergleichend interpretieren.

6. Baukultur der deutschen Minderheit

Themen	Prüfungsstufen	
	Mittelstufe	Oberstufe
6.1 Formale und funktionale Züge der Baukultur	Über den Grundriss einer Gemeinde eine Skizze anfertigen können, einige alte Straßennamen kennen und deren Entstehung erkunden. Die wichtigsten Bauten eines Dorfes, ihre Lage und Funktion kennen. Den Grundriss eines typischen Wohnhauses zeichnen können, die Funktion der Räume kennen.	Die Veränderungen in der Baukultur der Ungarndeutschen in der Zeit nach 1945 analysieren.

	Die Einrichtung der Räume kennen, einige typische Einrichtungsprinzipien und Gewohnheiten nennen. Die formalen Merkmale der einheimischen deutschen Baukunst darstellen. Die funktionalen Merkmale, Mittel und Beziehungen der Gebäuden erklären. Die Veränderungen in der Funktion der Gebäude im Bauernhof aufzeigen, dabei auf die Zeit vor und nach dem II. Weltkrieg Bezug nehmen.	
6.2 Schutz des Bauerbes	Deutsche Heimatmuseen und Ausstellungen kennen. Ihre Aufgaben bei der Rettung von Werten schildern.	Elemente des baulichen Erbes zeigen, die auf unsere moderne Welt übertragbar sind. Für die eigene Position argumentieren.

7. Die Musik-, Gesang- und Tanzkultur der Ungarndeutschen

Themen	Prüfungsstufen	
	Mittelstufe	Oberstufe
7.1 Verhältnis der Musik-, Gesang- und Tanzkultur	Die Rolle des Gesangs, der instrumentalen Musik und des Tanzes im Brauchtum der Wochen- und Feiertage aufzeigen.	Die Unterschiede zwischen der volkstümlichen und der Volksmusik aufweisen.
7.2 Traditionspflege und Anforderungen der Gegenwart in der Musikkultur der Ungarndeutschen	Ein Gesang-, Musik- oder Tanzprogramm entwerfen, in dem die Traditionspflege eine zentrale Rolle einnimmt.	Nationalitätenprogramme aus dem Gesichtspunkt der Traditionspflege werten.

8. Kenntnisse über Nationalitätenrecht und -gesellschaft

Themen	Prüfungsstufen	
	Mittelstufe	Oberstufe
8.1 Gesetzlicher Rahmen der Nationalitätenpolitik	Die wichtigsten Verordnungen der Gesetze über die Rechte der Nationalitäten kennen.	Die Entwicklung und Wirkung des rechtlichen Rahmens in den letzten fünfzig Jahren kennen und darstellen.

	Die Rolle des Kommissars für Grundrechte bzw. des Stellvertretenden Beauftragten für den Schutz der Rechte der in Ungarn lebenden Nationalitäten.	
8.2 Grundlagen und Praxis des Selbstverwaltungswesens	Durch einige Beispiele die Tätigkeit einer örtlichen Nationalitätenselbstverwaltung darstellen. Die Tätigkeit der Selbstverwaltungen auf regionaler und Landesebene zeigen.	Die Entwicklung des Selbstverwaltungswesens in seinem historischen Prozess.
8.3 Die Rolle der Nationalitätenselbstverwaltungen, Vereine bei der Identitätserhaltung der deutschen Volksgruppe	Örtliche oder Vereinsprogramme vorstellen, die der Identitätserhaltung dienen.	Vorschläge für die regionale oder Landespolitik zur Unterstützung der Identitätsförderung formulieren.

C) BESCHREIBUNG DER PRÜFUNG

Prüfungsteile

Mittelstufe		Oberstufe	
Schriftliche Prüfung	Mündliche Prüfung	Schriftliche Prüfung	Mündliche Prüfung
Projekt	15 Minuten	180 Minuten	20 Minuten
80 Punkte	70 Punkte	100 Punkte	50 Punkte

Hilfsmittel

	Mittelstufe		Oberstufe	
	Schriftliche Prüfung	Mündliche Prüfung	Schriftliche Prüfung	Mündliche Prüfung
Vom Prüfling gesichert	KEINE	KEINE	Einsprachiges Wörterbuch	KEINE
Von der Institution gesichert, die die Prüfung ausführt	KEINE	Mit den Aufgabenzusammenhängende	KEINE	Mit den Aufgabenzusammenhängende

		Hilfsmittel (bildliche, gedruckte, bzw. elektronische Medien)		Hilfsmittel (bildliche, gedruckte, bzw. elektronische Medien)

Zu veröffentlichen

	Mittelstufe		Oberstufe	
	Schriftliche Prüfung	Mündliche Prüfung	Schriftliche Prüfung	Mündliche Prüfung
Stoff	NICHTS	Titel der Thesen	NICHTS	Titel der Thesen
Frist	mindestens 60 Tage vor Beginn des Prüfungszeitraums Mai-Juni	mindestens 60 Tage vor Beginn des Prüfungszeitraums Mai-Juni	NICHTS	mindestens 60 Tage vor Beginn des Prüfungszeitraums Mai-Juni
Verantwortlich	Das für die Erstellung der Prüfungsmaterialien verantwortliche Institut			

MITTELSTUFE

Schriftliche Prüfung	Mündliche Prüfung	
(Projekt)	15 Minuten	
Selbstständige Erarbeitung eines Themas während des Schuljahres	Verteidigung der Projektarbeit	Erörterung einer These
80 Punkte	20 Punkte	50 Punkte
	70 Punkte	

Schriftliche Prüfung

Die schriftliche Prüfung wird durch eine Projektarbeit ausgelöst.

Das Thema des Projektes wird von den acht Themenbereichen der detaillierten Abituranforderungen gewählt und muss in der mündlichen Prüfung verteidigt werden.

Anforderungen an die Projektarbeit

Der Umfang der Arbeit soll 10-20 Seiten betragen, von denen der Textteil (ohne die Anlagen) mindestens 5 Seiten beträgt (Times New Roman, Buchstabengröße: 12, Zeilenabstand: 1,5, Rand: 2,5 cm). Die Projektbeschreibung muss die einzelnen Phasen der Durchführung enthalten: die Begründung der Themenwahl, die Formulierung der Hypothesen bzw. Zielsetzungen, die Bibliographie, Fachliteraturbezüge, Beschreibung der Sammeltätigkeit (Feldarbeit), Ausarbeitung der inhaltlichen Bezüge, Schlussfolgerungen und persönliche Erlebnisse.

Die Projektarbeit ist von der Auswahl des Themas bis hin zur Endfassung eine selbstständige Arbeit. Während der Anfertigung der Arbeit kann der Prüfling die Hilfe eines Lehrers in Anspruch nehmen. Wenn er kein Schüler der Prüfungsinstitution ist und einen Lehrer um Hilfe bitten möchte, so muss er selbst dafür sorgen. Unterstützt werden kann der Prüfling der Prüfungsinstitution auch vom eigenen Fachlehrer.

Der Prüfling reicht seine fertige Arbeit spätestens bis zum Anfang der Prüfungszeit ein. Er fertigt zur Präsentation Veranschaulichungsmaterial oder eine kurze, thesenartige Zusammenfassung des Projekts an, die er in der mündlichen Prüfung bei der Verteidigung des Projekts verwendet.

Bewertung

Für die Projektarbeit können insgesamt 80 Punkte vergeben werden. Die Bewertung erfolgt anhand der folgenden allgemeinen Bewertungskriterien, die im zentralen Hinweis zur Korrektur und Bewertung enthalten sind:

I. Inhalt

a) Komplexität des Themas, Herangehensweise	30 Punkte
b) Neuartiges Herangehen	10 Punkte
c) Fachliterarische Bezüge und Bibliographie	5 Punkte

II. Prozess der Erstellung der Projektarbeit

a) Klare Darstellung der Projektphasen	5 Punkte
b) Eigene Recherchen	15 Punkte

III. Form

a) Sprachliche Gestaltung	8 Punkte
b) Aufbau, Qualität der Endfassung	7 Punkte

Wenn der Text wesentlich kürzer ist, als die Vorschrift (kürzer als 4 Seiten), kann die Projektarbeit nicht bewertet werden.

Mündliche Prüfung

Inhaltliche und formale Merkmale der mündlichen Thesen

Im Rahmen der mündlichen Prüfung wird vom Kandidaten die Arbeit in 5 Minuten verteidigt, dabei verwendet er ein vorbereitetes Präsentationsmaterial oder eine kurze, thesenartige Zusammenfassung. Es stehen ihm weiterhin 10 Minuten zur Verfügung, um seine These zu erörtern.

Die Thesenreihe besteht aus den vier verbindlichen Themenbereichen zusammengestellten 20 Thesen. Die vier Themenbereiche sind: Historische Kenntnisse, Kenntnisse über Nationalitätenrecht und -gesellschaft Volkskunde, Kenntnisse über die Sprache der Ungarndeutschen. Die Thesen müssen insgesamt alle vier Themenbereiche abdecken. Alle Thesen enthalten eine Quelle, die in ihrem Thema der Aufgabenstellung entspricht und deren Interpretation in die mündliche Antwort eingebaut werden muss.

Bewertung

Die mündliche Leistung wird mit max. 70 Punkten bewertet. Davon können 20 für die Verteidigung der Projektarbeit und 50 für die Erörterung der These vergeben werden. Die Bewertung der mündlichen Leistung erfolgt anhand des folgenden zentralen Kriterienkatalogs, der die allgemeinen Bewertungskriterien enthält.

Darstellung des Projekts – insgesamt 20 Punkte

– zielgerichtete Zusammenfassung der Projektarbeit	7 Punkte
– Präsentationstechniken, Vortragsweis	5 Punkte
– sprachliche Gestaltung	5 Punkte
– Veranschaulichung	3 Punkte

Erörterung der These insgesamt 50 Punkte

– Inhalt	25 Punkte
– Quellenanalyse	10 Punkte
– sprachliche Gestaltung	10 Punkte
– Aufbau der Antwort, Struktur	5 Punkte

OBERSTUFE

Schriftliche Prüfung	Mündliche Prüfung
180 Minuten	20 Minuten
Essay	Erörterung einer These

100 Punkte	25 Punkte	25 Punkte
	50 Punkte	

Schriftliche Prüfung

Inhaltlicher und formaler Charakter der schriftlichen Aufgaben

In der Oberstufe muss der Prüfling auf Grund zentral erstellter Aufgaben (er kann unter drei Aufgaben wählen) ein Essay im Umfang von 600-700 Wörtern schreiben.

Die schriftliche Prüfung basiert auf die detaillierten Prüfungsanforderungen und beinhaltet Aufgaben aus den acht Themenbereichen der Kenntnisse, die auf Quellen aufgebaut sind. Der Prüfling erörtert selbstständig seine These, untermauert seine Ausführungen durch seine eigene Meinung und reagiert auf die Quellen.

Bewertung

Auf die schriftliche Arbeit können max. 100 Punkte vergeben werden. Die Bewertungskriterien enthält der zentrale Kriterienkatalog.

Mündliche Prüfung

Inhaltlicher und formaler Charakter der mündlichen Thesen

Für die mündliche Prüfung werden 10 zentral bestimmte Thesen erstellt. Eine jede These besteht aus zwei Teilen. Die These A) zieht der Prüfling aus den Bereichen Kenntnisse über Nationalitätenrecht und -gesellschaft die These B) aus den Bereichen Volkskunde und Sprache der Ungarndeutschen. Innerhalb der Thesenreihe ist das Verhältnis der jeweils zwei Themenbereiche nicht je 50%, der eine Themenbereich kann mit mehr Gewicht vertreten werden, als der andere. Dem Prüfling stehen zweimal 10 Minuten zur Verfügung, um beide Unterthesen zu erörtern.

Bewertung

Für die mündliche Leistung kann der Prüfling max. 50 Punkte bekommen (für jede These 25 Punkte).

Die Bewertungskriterien enthält der folgende zentrale Kriterienkatalog:

1. These A)

– Inhalt	15 Punkte
– Aufbau der Antwort, Struktur	5 Punkte
– sprachliche Gestaltung	5 Punkte

2. These B)

– Inhalt	15 Punkte
– Aufbau der Antwort, Struktur	5 Punkte
– sprachliche Gestaltung	5 Punkte